

בית המשפט העליון

בש"פ 1039/19

לפני: כבוד השופט י' עמית

המבקשת: הוצאת עיתון הארץ בע"מ

נ ג ד

המשיבים:

1. שופטת אלמונית
2. עו"ד פלונית
3. עו"ד אפרים נווה
4. משטרת ישראל
5. גלובס פבלישר עיתונות (1983) בע"מ

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב יפו בתיקים ע"ח 61407-01-19 ו- 62309-01-19 שניתן ביום 4.2.2019 על ידי כבוד השופט ציון קאפח

תאריך הישיבה: כ"ח באדר א' התשע"ט (5.3.2019)

בשם המבקשת:	עו"ד טל ליבליך
בשם המשיבה 1:	עו"ד אופיר סטרשנוב ועו"ד מתן עמוס
בשם המשיבה 2:	עו"ד עדי כרמלי ועו"ד מורן נר-גאון
בשם המשיב 3:	פטור מהתייצבות
בשם המשיבה 4:	עו"ד לינור בן אוליאל ועו"ד רפ"ק עודד אררה
בשם המשיבה 5:	אין התייצבות

החלטה

בקשת רשות לערור על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופט צ' קאפח) מיום 4.2.2019, בה נדחה ערר שהגישה המבקשת על החלטת בית משפט השלום בתל אביב-יפו (כב' השופט ע' מסארווה) מיום 23.1.2019, בה הורה על הארכת תוקפו של צו איסור הפרסום המתייחס לפרטי המשיבות 1-2.

1. המשיבות 1-2 (להלן: המשיבות) חשודות במתן טובות הנאה למשיב 3 לשם קידום עניינן האישי או המשפחתי, מתוקף מעמדו של האחרון כהליכי מינוי שופטים. המסגרת העובדתית הלכאורית עליה נסבה פרשה זו פורטה בהחלטתו של בית המשפט

המחוזי ואף קיבלה הד תקשורת נרחב בשבועות האחרונים, כך שאיני רואה להרחיב מעבר לכך.

2. המשיבה 4, משטרת ישראל, הגישה לבית משפט השלום בקשה להאריך את תוקפו של צו איסור הפרסום, ככל שהוא נוגע לפרטים מזהים של המשיבות. בית משפט השלום קבע כי פרסום שמותיהן של השתיים עלול לגרום להן ולבני משפחותיהן נזק חמור, וכי עצם הפרסום עלול לגרום לתהליך שאין חזרה ממנו. עוד צוין כי בהיבט הראייתי, הועלתה טענה כי החשדות נגד המשיבות נולדו בעקבות השגת ראיות אגב ביצוע עבירה לפי חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981, ועל כן יש מקום להשאיר "שוליים של ביטחון" בטרם הסרת צו איסור הפרסום. בית המשפט היה ער לקיומו של אינטרס ציבורי התומך בפרסום שמותיהן, וכן לסימן השאלה סביב אפקטיביות צו איסור הפרסום, לנוכח העובדה שפרטיהן של השתיים פורסמו באפיקי תקשורת מסוימים. למרות האמור, בית המשפט קבע כי אין בכך כדי להכריע את הכף לטובת הסרת צו איסור הפרסום, בפרט בהינתן החשש לפגיעה בצדדים שלישיים, בכללם ילדיהן של המשיבות. בקשת המשטרה התקבלה אפוא, וצו איסור הפרסום נותר על כנו.

3. על החלטה זו של בית משפט השלום, הגישו המבקשת והמשיבה 5 עררים לבית המשפט המחוזי. בהחלטתו מיום 27.1.2019 הורה בית המשפט המחוזי על הארכה זמנית של תוקף צו איסור הפרסום, וקבע את הבקשה לדיון בפניו ליום 3.2.2019. למחרת הדיון, ביום 4.2.2019, נתן בית המשפט את החלטתו עליה נסבה בקשת רשות הערר שלפניי (החלטה זו הוכתרה כ"פסק דין").

בהחלטה נקבע כי הנזק העלול להיגרם למשיבות כתוצאה מהסרת צו איסור הפרסום הוא בבחינת "נזק חמור". בנוסף, בית המשפט בחן את חומר הראיות שנאסף בתיק, ולשם כך ביקש מהגורם המשפטי המלווה את החקירה להציג חוות דעת בנושא, וזאת לצד הצגת חומר הראיות העדכני. בסיכומו של דבר, בית המשפט קבע כי לאחר איזון בין האינטרסים השונים, ובהתחשב בהתפתחויות בחקירה והחשש לשיבושה (תוך הפניה לחלק מן החומר החסוי שהוגש לעיונו), אין מקום להתערב בהחלטתו של בית משפט השלום. העררים שהגישו המבקשת והמשיבה 5 נדחו אפוא, וצו איסור הפרסום נותר על כנו.

מכאן הבקשה למתן רשות ערר שלפניי לפי סעיף 70ד(ב) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 (להלן: חוק בתי המשפט או החוק).

4. טענה עיקרית של המבקשת היא כי אסור היה לבית המשפט המחוזי לבקש "חוות דעת משפטית מטעם המדינה בנוגע לנזק החמור העלול להיגרם לחשוד", שכן מלאכה זו מסורה לבית המשפט, האמור להכריע על בסיס חומרי החקירה הגולמיים.

אקדים ואומר כי בטענה זו אין ממש, ויש להצר על האופן בו הוצגו הדברים בבקשה. עיון בהחלטתו של בית המשפט המחוזי מלמד כי בניגוד לטענת המבקשת, בית המשפט לא נזקק לחוות הדעת המדוברת לצורך בירור "מידת הנזק" העלול להיגרם למשיבות, אלא לצורך בחינת חומר הראיות ומשקלן, וזאת לאחר שכבר קבע כי הנזק העלול להיגרם להן הוא "נזק חמור". אביא את הדברים כלשונם מתוך ההחלטה:

"8. [...] משכך, יש לקבוע כי הנזק העלול להיגרם למשיבות הינו בבחינת נזק חמור.

9. מכאן לסוגיה הבאה: כיצד מכריעים בין האינטרסים המושכים לצדדים, כלשונו של השופט חשין. אף בסוגיה זו אצמד בתוואי שנקבע בבש"פ תורג'מן והוא בחינתן של הראיות אשר נאספו עד כה לתיק המשטרה. בחינת עוצמת הראיות הינה תלויה נסיבות. לשם כך נקטתי, ולא בכדי, במהלך חריג של הצגת חוות דעת מאת הגורם המשפטי הלווה את החקירה מראשיתה" (ההדגשות במקור – י"ע).

הנה כי כן, וכפי שהסביר בית המשפט בהחלטתו, בית המשפט שוכנע כי הנזק העלול להיגרם למשיבות הוא "נזק חמור", אך לא הסתפק בכך, אלא המשיך במלאכת האיזון בין מכלול האינטרסים השונים, שחלקם תומכים בהותרת צו האיסור הפרסום על כנו וחלקם מושכים לכיוון הסרתו. או-אז נדרש בית המשפט לחוות הדעת האמורה, בהתאם לשיקולים שהותוו בבש"פ 5759/04 תורג'מן נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(6) 658, 671 (2004) (להלן: עניין תורג'מן) (ואינני נדרש לשאלה אם אמנם היה צורך במקרה דנן לבקש חוות דעת כאמור). אין לקבל אפוא את טענת המבקשת כי האופן בו פעל בית המשפט "לא רק 'שאינו שכיח' אלא ראוי כי לא יתקיים לעולם", וכאמור, דומה כי המבקשת נקלעה לכלל טעות לגבי טיבה של חוות הדעת שהונחה בפני בית משפט קמא.

5. לגופם של דברים, המבקשת הוסיפה וטענה כי בית המשפט שגה בקביעתו כי עלול להיגרם למשיבות נזק חמור, שכן הנזק המדובר הוא נזק "רגיל", וכי בית המשפט אף נקלע לסתירה פנימית בהקשר זה. כן נטען כי בית המשפט לא איזן נכונה בין השיקולים השונים, לא יישם נכון את ההלכה הנוהגת ולא נימק החלטתו כראוי; כי שגה

בית המשפט בכך שלא אפשר למבקשת לעיין במסמך שהוצג לעיניו בלבד; וכי הטעם של חשש מפני שיבוש החקירה לא נטען על ידי הצדדים, ואף אין בו כדי להשפיע על החקירה כלל וכלל, שהרי שמות המשיבות כבר פורסמו בפועל על ידי אמצעי תקשורת שונים. לבסוף נטען כי החלטת בית המשפט פוגעת באמון הציבור במערכת השיפוטית, "בבחינת דמם של אחרים סמוק יותר מבני התמותה הרגילים".

בדיון שהתקיים בפני חזרה המבקשת על טענותיה, תוך הפנייה למספר אסמכתאות הנוגעות לצווי איסור פרסום. מנגד, חזרו באי כוח המשיבות והצביעו על הנזק החמור שייגרם בוודאות למשיבות ולמשפחתן אם וככל שיוסר צו הפרסום.

6. הבקשה שלפניי היא בקשת רשות לערור, בבחינת בקשה ב"גלגול שלישי". הלכה מושרשת היא כי רשות לערור תינתן רק במקרים חריגים המעוררים שאלה משפטית עקרונית או ציבורית, או בהתקיים נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת לשם מניעת עוול קשה. הלכה זו כוחה יפה גם לגבי החלטות מן הסוג עליו נסבה הבקשה דנן, שעניינן הוצאת צו איסור פרסום או ביטולו (ראו, לדוגמה, בש"פ 3360/14 גניש נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (13.5.2014); בש"פ 6806/14 חכים נ' מדינת ישראל (15.10.2014) (להלן: עניין חכים); בש"פ 199/17 שם טוב נ' מדינת ישראל בפסקה 10 (3.3.2017); בש"פ 5355/16 פלוני נ' מדינת ישראל בפסקה 3 (5.7.2016); בש"פ 4881/17 רוטקוביץ' נ' מדינת ישראל בפסקה 4 (15.6.2017) (להלן: עניין רוטקוביץ')).

7. על אף שענייננו ב"גלגול שלישי", מצאתי כי המקרה שלפנינו מצדיק התערבות בהחלטות ערכאות קמא. אנמק להלן את מסקנתי.

אקדים ואומר כי עד למועד הדיון שהתקיים בפני, המשטרה שינתה את עמדתה והסירה את התנגדותה לביטול צווי הפרסום. על רקע התפתחות זו, אחזור תחילה למושכלות ראשונים, ולאחר מכן אבחן אם בנסיבות המקרה דנן יש מקום להיעתר לבקשה לגופה.

8. המסגרת הנורמטיבית של הבקשה היא סעיף 70 (ה)1(1) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 (להלן: החוק) הקובע כלהלן:

איסור פרסומים

70. [...]

(ה)1(1) בית משפט רשאי לאסור פרסום שמו של חשוד שטרם הוגש נגדו כתב אישום או פרט אחר מפרטי

החקירה, אם ראה כי הדבר עלול לגרום לחשוד נזק חמור ובית המשפט סבור כי יש להעדיף את מניעת הנזק על פני העניין הציבורי שבפרסום; הורה בית המשפט על איסור פרסום שמו של חשוד שטרם הוגש נגדו כתב אישום, יפקע האיסור עם הגשת כתב האישום נגד החשוד, אלא אם כן קבע בית המשפט אחרת".

סעיף זה הוא חריג לעקרון היסוד של פומביות הדיון, המעוגן בסעיף 3 לחוק יסוד: השפיטה הקובע כי "בית משפט ידון בפומבי, זולת אם נקבע אחרת בחוק או אם בית המשפט הורה אחרת לפי חוק" (לדוגמה מני רבים, ראו ע"א 4963/07 ידיעות אחרונות בע"מ נ' עו"ד פלוני, בפסקה 7 והאסמכתאות שם (27.2.2008)). אציין כי פסק הדין שם עוסק בפרסום שמו של בעל דין בהליך אזרחי, נוכח הטענה לפגיעה בפרטיותו, והדיון שם התנהל במסגרת סעיף 70(ד) לחוק).

עקרון פומביות הדיון נתפס כמשתרע לא רק על ההליך גופו ועל תוכן הדברים בהליך, אלא גם על זהותם של הצדדים המעורבים: "אין חולקין שפומביות הדיון המשפטי, במובנו הרחב הכולל הן את קיום הדיון המשפטי באופן הפתוח לציבור הרחב והן במובן פרסום זהות בעלי הדין" (בש"פ 2484/05 פרי נ' מדינת ישראל, בפסקה 4 (18.7.2005) (להלן: עניין פרי)). מאחר שהכלל הוא של פומביות הדיון, הרי שהחריג של איסור פרסום שם החשוד מתפרש בצמצום (בש"פ 1071/10 פלוני נ' מדינת ישראל, בפסקה 9 (25.02.10)). מכאן הלכה פסוקה ולפיה על חשוד המבקש איסור פרסום שמו מוטל נטל כבד להוכיח שני תנאים מצטברים: נזק חמור החורג מהנזק הרגיל הנגרם לכל חשוד עקב הפרסום, וכן כי ראוי להעדיף את עניינו על פני העניין הציבורי שבפרסום שמו (רע"פ 7276/13 פינטו נ' מדינת ישראל (12.11.2013) (להלן: עניין פינטו); בש"פ 9601/09 פלוני נ' מדינת ישראל (28.12.2009)).

9. ומהתם להכא.

נוכח טיב החשדות המיוחסים למשיבות, ברי כי הנזק העלול להיגרם להן הוא נזק חמור, אשר חורג מהכאב, צער, ומבוכה הנגרמים ברגיל לכל מי ששמו נכרך בחשד לפלילים.

אילו עצרנו את הילוכנו בנקודה זו, הרי שדין הבקשה היה להידחות. ברם, כבואנו להחיל את החריג של אי פרסום, הבדיקה היא דו-שלבית: השלב הראשון - האם

הפרסום יסב נזק חמור לחשוד; והשלב השני – בהתקיים נזק חמור, האם בנסיבות הענין ראוי להעדיף מניעת נזק זה על פני הענין הציבורי שבפרסום.

10. הפרשה שלפנינו זכתה להד תקשורת נרחב, ולא בכדי. הפרשה יורדת לשית השיתין של מינוי שופטים בישראל, ובחשד לפגיעה בטוהר המידות בהליך המינוי. החשדות המיוחסים למשיבות הם ייחודיים, וקשה להצביע על תקדים שנסיבותיו דומות. ודוק: למשיבות לא מיוחסות חלילה עבירות מין, שאז ניתן בפסיקה משקל לשיקול לפיו פרסום שמו של החשוד עשוי להביא לקידום החקירה ולעודד קורבנות נוספים להגיש תלונה (לרציונלים אלה ראו, מבין רבים: עניין תורג'מן; עניין פרי; בש"פ 5355/16 הנ"ל; עניין רוטקוביץ; עניין חכים). המשיבות אף אינן נפגעות עבירות מין, שאז הכלל הוא של איסור פרסום שם הנפגעות.

המיוחדות של המקרה, יכולה אפוא למשוך לכיוונים שונים. אמשיך אפוא ואבחן שיקולים נוספים הצריכים לענייננו.

11. אחד השיקולים שנזכרו בעניין תורג'מן הוא "עד כמה זכתה החקירה לפרסום עד שמתבקש איסור פרסום שמו של החשוד. כך למשל אם ממילא נתפרסמו פרטים על זהותו".

שמותיהן של המשיבות התפרסמו זה מכבר ברשתות החברתיות, ומכאן הטיעון או הדימוי של אורווה ריקה שהסוסים נמלטו ממנה זה מכבר. זאת ועוד. פרסומים מוקדמים ומחתרתיים מעין אלה יוצרים מטבע הדברים חרושת של שמועות וגוזמאות, ובהיבט זה הפרסום יועיל לנקות שמם של נקיים ונקיות להן נגרם נזק עקב אי-פרסום שמן של המשיבות (עניין תורג'מן, בפסקה 16).

מנגד, ברי כי מבחינת המשיבות, לא דומה פרסום במדיה התקשורתית הממוסדת, כפרסום ברשתות החברתיות. לכך יש להוסיף, כי מתן משקל לשיקול זה, עלול לתמרץ בעתיד הפרה של צווי איסור פרסום.

במצב הדברים הרגיל, לא הייתי מייחס אפוא משקל רב לטיעון האורווה והסוסים, אך כאן נכנס לתמונה השיקול של מהות החשד, וכפי שהזכרנו, ענייננו בפרשה של טוהר המידות בהליכי מינוי שופטים. מהות החשד מטה את הכף לכיוון ביטול איסור הפרסום, וכפי שנאמר בעניין תורג'מן: "עניין ציבורי מיוחד יכול שיתעורר למשל בשל מהות המעשים שהחשוד נחשד בעשייתם...".

12. לצד מהות החשד עולה גם השיקול של מיהות החשוד. בעניין תורג'מן נאמר:

“עניין ציבורי מיוחד יכול שיתעורר למשל בשל מהות המעשים שהחשוד נחשד בעשייתם או בשל זהותו של החשוד [...] דוגמה נוספת עשויה להימצא בפרסום שמו של איש ציבור. כך למשל איש ציבור שהעמיד עצמו לבחירה או למינוי לכהונה מסוימת, ופרסום שמו כחשוד עשוי להשפיע על קהל הבוחרים” (שם, עמ' 667; הדגשה הוספה – י"ע).

המשיבה 1 אמנם אינה נבחר ציבור המעמיד עצמו לבחירה, אך העניין הציבורי המיוחד מקבל משקל נוסף בשל כהונתה כשופטת.

13. שיקול נוסף שנזכר בעניין תורג'מן הוא “ככל שהראיות מוצקות ומבוססות הן יותר – קרא: קרב והולך מועד הגשתו של כתב-אישום – כן גדל האינטרס הציבורי הפרטיקולרי בפרסום פרשת זהותו של החשוד, ולהפך”.

חומר הראיות הונח בפני, אך איני רואה להידרש לו במסגרת החלטה זו. החשוב לענייננו הוא שנראה כי החשש לשיבוש החקירה כבר אינו קיים, מה שמסביר את עמדתה הנוכחית של המשטרה שאינה מתנגדת לאיסור הפרסום. לצד זאת יש ליתן משקל לחלוף הזמן. יש ומעצר מתוקשר “מתפוצץ” ברעש תקשורתי, אך הפרשה מתפוגגת ונגווה תוך ימים ספורים לאחר שהחשוד משתחרר או שמתברר כי ככל הנראה אין יסוד לחשדות פליליים. אך במקרה שלפנינו, ענן החשדות מעל הפרשה ממשיך לרחף ואינו מתפוגג, ואין בשלב זה אינדיקציה כי בדעת המשטרה לסגור את התיק או שהחקירה נסתיימה בלא כלום. ובקיצור, ככל שהזמן חולף ואין סימן להתפוגגות ההיבט הפלילי בפרשה בעלת היבט ציבורי, כך גובר כוח המשיכה של מגנט הפומביות. אחזור ואזכיר כי בין שני הקטבים של פומביות מול איסור פרסום, עוצמתו של הקוטב המגנטי של הפומביות חזקה יותר מלכתחילה, בהיותו הכלל והעיקרון הקבוע בחוק יסוד: השפיטה.

14. לסיכום: אינני מפחית בחומרתו של הנזק הצפוי מהפרסום, אך שורה של נימוקים מושכים במקרה דנן לכיוון הסרת איסור הפרסום, ובראשם עניין ציבורי מיוחד בשל מהות העניין ומיהות החשודה, והעובדה שחלוף הזמן והתקדמות החקירה לא הפיגו את החשדות.

לסופו של דבר, ועל רקע השיקולים המפורטים לעיל, מצאתי להבחין בין שתי המשיבות, ולקבל את הבקשה ככל שהיא נוגעת למשיבה 1, בשל מעמדה הציבורי כשופטת מכהנת. לא כך לגבי המשיבה 2, שהיא אדם פרטי לכל דבר ועניין, כך שמול הנזק החמור שבפרסום לא עומד ענין ציבורי בפרסום זהותה. מובן כי אם וככל שיוחלט על הגשת כתב אישום נגד המשיבה 2, עשויה נקודת האיזון להשתנות (סעיף 70 לחוק).

החלטה זו לא הייתה קלה עלי. דרכו של שופט להתלבט ואף להתייגר בינו לבין עצמו, מבלי לשתף את הקורא בתהפוכות נפשו. ימים קשים עברו מן הסתם על המשיבה 1 ועל בני משפחתה בחודשים האחרונים, והחלטה זו בוודאי שלא תקל עליהם. מכל מקום, על מנת למנוע פרשנויות וחרושת שמועות, אדגיש כי אין להסיק מהחלטה זו לגבי עוצמת הראיות כנגד המשיבה 1, כפי שאין להסיק ממנה לגבי עוצמת הראיות לגבי המשיבה 2. ההחלטה בעיקרה מעוגנת בשיקול של פומביות הדיון.

ניתנה היום, ו' באדר ב' התשע"ט (13.3.2019).

שׁוֹפֵט